

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Leven Ende Deughden Vande Vveerdighe Agnes Van
Heilsbagh Gheestelycke Dochter Onder de bestieringhe
der Societeyt Iesv**

Huysmans, Daniel

T'Antwerpen, 1691

Naer-reden.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37188

N A E R R E D E N.

Dit is't ghene ick uyt de schriften van de weerdige *Agnes van Heilsbagh* ghetrocken hebbe, ten deele met haere eyghen woorden, ten deele met den sin van haere woorden, sonder merckelijck byvoeghsel ofte veranderinghe: Mits dat de saecken, die sy verhandelt soo beduydelijck van haer self beschreven zijn (ghelijck den Leser kan mercken) dat het niet noodigh is daer iet by te voeghen; ende oock niet dienstigh, om de waerheyt niet te verkrencken.

Hoe waerlijck heeft *Ioanna van Randenraedt* in den voor-titel der schriften van haere weerdige Meesterse gheseyt, dat in dese schriften *seer vele groote jonsten, ende menighvuldighe openbaeringhen* te lesen zijn, die sy van onsen Lieven Heere ontfanghen heeft. Want hoe konnen dese jonsten ende openbaeringhen menighvuldigher zijn als daeghelijcksche, ja gheduerighe; soo door verschijninghen van Christus, van Maria, ende andere Heyligen, als door dat hemels licht, door dat brandende ende niet verbrande vier, ende dierghelijcke verbeldinghen, door welcke teekenen Godt zijn wijsheyt, schoonheyt, liefde, ende sijne andere volmaectheden aen sijn besondere vrienden pleegh kenbaer te maecten: Ende hoe konnen dese openbaeringe grooter of verhevender zijn, als sich uytstreckende tot onuytsprekelijcke saecken, oock niet uytghenomen het onbegrijpelijk Mysterie van de Alder-heylichste onscheydhaere Dryvuldigheyt, van't welck dese Dochter seldsamen dinghen geschreven, ende veel wonderlijcker kennissen ontfanghen heeft, tot welcker verklaeringe haer de woorden ende de macht ontbraken.

De Bestiëders van 't beschouwende leven, naem-
mentlijk den Salighen Joannes à Cruce, ghetrouwen
mede-gheselle van de H. Moeder Terefia, ende eersten
involger van haere weder-stellinghe (die inde godde-
lijke opghetoghentheden ende openbaeringhen soo
seer bedreven was, dat dese Heylighe pleegh te seg-
ghen, onmoghelijk te wesen van goddelijcke dingen
met hem te spreken, om dat hy terstont in Godt ver-
slonden was) schrijft inijnen opganck vanden Bergh
Carmelus, in't derde Boeck, het 23 ende de volgende
Capittels, dat'er verscheyde soorten van openbaerin-
ghen zijn. Want sommighe gheschieden uytwendigh-
lijk aen de lichaemelijcke ooghen, door verbeldin-
ghen van eenighe wesentlijcke ghedaente: Sommighe
inwendighlijk aen de ziele, doch met verbeldinghen:
Sommighe sonder eenighe verbeldinghe, door een
klaer ende by-blijvende licht, dat in't verstant inghe-
stort wort. Dit licht is somtijts minder, ende somtijts
meerder: Soo dat de ziele sich in't selve somwijlen als
verliest, ende niet machtigh is uyt te spreken wat inde
krachten der ziele omghegaen is. Dit licht blijft lan-
ghen tijdt inde ziele, ende is hier in verschilligh van
de openbaeringen die met verbeldinghe gheschieden,
de welcke korten tijt dueren. Ende al-hoe-wel dit licht
somwijlen voor eenighen tijdt verdwijnt: laet nocht-
ans in de ziele, de welcke van dese innighe teghen-
woordigheyt Godts alsdan berooft wort, een vaster
gheloof, een stercker hope, een branderder liefde tot
Godt, ende andere merckelijcke hemelsche uytwer-
kinghen. Soo spreken dese schrijvers van de goddelij-
cke openbaeringhen. Wat soorte van diergelijcke o-
penbaeringhen heeft aen *Agnes* ontbroken? Hoe
dick-

dickwils heeft sy Christus, de Moeder Christi, ende de Heylighe aenschouwt? Hoe menighvuldighe inwendighe ghesichten heeft sy ontfanghen? Hoe menighe jaeren heeft sy dat inwendigh licht ghenoten? Wat vast gheloof, wat vaste hope, wat vierighe liefde heeft sy hier van behouden?

De selve Schrijvers leeren, dat soo wel d'uytwendighe als inwendighe openbaeringhen, oock die sonder verbeldinghe gheschieden, van den quaeden geest kunnen naer ghemaect worden, die alsdan den schijn aen-nemt van eenen Enghel des lights: Maer dat d'openbaeringhen die van den quaeden gheest voort komen, dorrigheyt ende ongerustigheyt by-brengen, genegentheyt tot groot-achtinge van sijn selven, aenkleventheyt aen de soetigheyt van dese verlichtinge, ende begheerten om de selve meermaels t'ontfanghen; daer d'openbaeringhen die van Godt voort-komen, groote ruste achter-laeten, ende groote ootmoedigheyt inde ziele, de welcke sich onweerdigh kent, soo innighe gemeynsaemheyt met Godt, ende soo vriendelijcke omhelsinghen vande Godtheyt te ghenieten. Daerom hebben de Biecht-vaders van *Agnes* soo nauwkeurigh geweest in het ondersoecken, van wat geest dese openbaeringhen voort quaemen, ende dieste meer ghevreesst, dat den quaden gheest hier mede vermenghelt was, hoe dese openbaeringhen menighvuldigher ende verhevender waeren: tot dat sy alle dinghen tot den binnensten grondt ondersoeckende, bevonden hebben dat *Agnes* door dese openbaeringhen altijt vlammingher was tot de deught, altijt begerigher tot het lijden, tot vernederinghe tot vernietinghe van haer selven, ende dat sy aen Godt alleen,

niet aen sijn gaven ghevesticht was.

Dese Schrijvers vermaenen noch voorder, dat niemant en magh staen naer sulcke jonsten, 't welck een groote vermetentheyte ende hooverdye soude wesen; ende dat dese gratien niet en worden uyt-gedeelt, dan aen zielen die suyver, ganschelijck verstorven, ende inde oeffeninghe van bestandighe deughden wel diep gegronst zijn. Het blijkt hoe af-keerigh dat *Agnes* van dese jonsten gheweest is, die liever hadde de selve te derven, als te ghenieten. Het blijkt wat diepen grondt van suyverheyt, van lyf-kastijdinghe, ende van andere deughden sy gheleyt heeft, om desen hooghen bouw te volmaecken.

Laet ons d'openbaeringhen daer laeten, welcker verholentheden niet en kunnen met korte woorden beschreven worden. Sy worden in desen Boeck verhaelt, niet tot naervolghinghe, maer tot verwonderinghe vande Goddelijcke goetheyt ende bermhertigheyt; tot lof, eere, ende glorie vanden ghenen, die door soo besondere gratien soo wonderlijck dese ziele voor-komen heeft. Sy worden aen weynighe zielen verjont; sy en maecken door haer selven de ziele niet heyligher: laet ons dan dese gaven ter sijde stellen, ende onse ooghen vestighen op de deughden van *Agnes*, die wy door Godts gratie kunnen naervolghen, die wy behoorden vierighlijck te wenschen, om door d'oeffeninghe der selve, van dagh tot dagh, ende van jaer tot jaer, aengenaemer te worden aen de Goddelijcke Majesteit.

Wy kunnen in dit leven bemercken, dat Godt alle foorten van menschen, boeck die in haer eerste jeught hem wederspannigh zijn, tot sijn besondere vrient-schap

fchap treckt, als den mensch sich niet ontreckt aen de gratie. *Ioanna van Randenraedt* was van haer jonckheyt seer af-keerigh oock van d'alderminste sonde; *Agnes van Heilsbagh* seer uyt-ghestort tot verscheyde misdaden, in de welcke sy haer eerste jaeren qualijck overgebracht heeft: alle beyde zijn sy van Godt genoodt geweest tot een verheven deught, tot versaeckinghe vande wereltdsche ydelheyt, tot volmaeckte liefde van haeren Bruydegom; alle beyde hebben sy den treck vande Goddelijcke gratie ingevolgt: alle beyde zijn sy als hoogh verheven palm-boomen voor Godts ooghen op-ghegroeyt: alle beyde hebben sy ons een volmaeckte voor-beeldt achter-ghelaeten om haer kloeckmoedighe ende vierighe voerstappen te volgen. Wie sal dan den moet verloren geven, om tot groote liefde van onsen Heere, onsen Schepper, onsen Salighmaecker te komen, als men fiet dat hy van sijn ghemeynsaemheyt oock niet verstoet, die inde jonghere jaeren haer quade gheneghentheden ingevolgt hebben?

Doch om tot dese ghemeynsaemheyt met Godt te geraecken, moet de ziele bequaeme weggen in-gaen, ghelijck *Agnes* in-ghegaen is. Want in dit stuck en springht-men niet van 't leeghste tot het opperste sonder middel; maer men naerdert trap-wijs tot dese Goddelijcke vereeninghe: gelijk *Agnes* genaerdert is, soo in dit Leven bemerckt kan worden. Eer ick eyndighe, sal ick hier de konste van dese opklimminghe aenwijsen; die *Agnes* ende andere hoogh-vlioghende zielen ghebruyckt hebben, ende die van ons oock moet ghebruyckt worden, is 't dat wy tot een innigh gebedt, ende soete vereeninghe met onsen Heere willen ontfanghen worden. Den

Den H. Bernardus die met Godt soo vereenicht gheweest is, ende door sijn vierighe woorden, ende hoogh-geleerde schriften, soo vele zielen tot het beschouwende leven gebrocht heeft, beschrijft dese konste seer aerdighlijck in sijn derde Sermoon vande Besnijdenisse des Heere. Leerende voor al, dat de ziele, die door haer wereldsch leven verloren heeft, dat het heyligh Doopsel haer gegeven hadde; door de kracht der Goddelijcke gratie moet herboren worden, om in een nieuw leven te wandelen. *Den mensch wort wederom geboren*, seght hy, *als de Sonne van rechtveerdigheyt in onse ziele op-staet, die de duysternissen van onse sonden verlicht, ende ons het schroomelijck ordeel Godts voor ooghen stelt.* Dit is de geestelijcke geboorte, vanden mensch die tot Godt op-klimt, als hy door d'inbeeldinge van 't toekomende ordeel, gelijk aen *Agnes* geschiet is, of door eenighe andere beweghinghe, van Godt verlicht wort, om sijn sondigh leven te laeten, ende sijn herte te stieren tot sijnen Schepper.

Hier nae volghen ses trappen, door de welcke de ziele soo in't gebedt als andersins, opgheheven wordt tot de soete ghemeynsaemheyt met Godt: welcke trappen van den selven H. Bernardus vergheleken worden by de ses daeghen op de welcke Godt de werelt gheschaepen ende volmaeckt heeft. Want gelijk de werelt inde ses eerste daeghen der scheppinghe daegelijckx schoonder ende volmaeckter wiert; soo wort de ziele in sghelijckx voor Godts ooghen schoonder ende volmaeckter door dese ses trappen van 't gheestelijck leven; ende wort bequaemer om in dit sterffelijck lichaem eenen voorsmaeck vande eeuwighe hemelsche wellusten te ghenieten.

Den

Den eersten trap seght desen H. Vader te wesen *den dagh van rechtveerdigheyt*. Als wanneer de ziele kennende de grootheyt, ende de menichte van haer plichten, de selve tracht af te legghen, ende aen de Goddelijcke rechtveerdigheyt te voldoen. Sy doortiet de leelijckheyt van haere misdaden: de strenghe rekeninghe die Godt sal afvraeghen, van alle woorden, wetcken, gepeysen, achterlaetinghen: de kortheyt van dit leven, de langhduerighe eeuwigheyt. Sy soeckt op het spoedighste aen haeren Godt te voldoen, eer d'ure komt, op de welcke sy voor sijnen Rechter-stoel sal moeten verschijnen. sy verfoeyt haere sonden, sy sucht, sy weent, om haeren Godt te versoenen, ende haere schulden te betaelen.

Den tweeden trap *is den dagh van voorsichtigheyt*. Hier siet de ziele hoe moeyelijck ende hoe sorgelijck dat het is, tot een deughdzaam leven, ende tot de saligheyt te gheraecken, tusschen menschen die de bedorven werelt ende haere ongereghelde geneghentheden in-volghen, vande welke de sonden soo kleyn gheacht, ende soo lichtelijck bedreven worden. Daerom tracht sy het licht des hemels te vatten, om volghens het wel-behaeghen Godts tot eenigh vertreck te komen, daer sy af-ghesondert van alle schaedelijck geselschap ende perijckel, meerdere versekeringhe kan vinden, van inde voorgaende sonden niet te hervallen, ende met meerdere stilligheyt ende ingekeertheyt, de ghewichtighe saecken vande langhe eeuwigheyt te behertighen. Uyt het selve opsicht tracht sy eenen goeden bestierder ende leydtzman te vinden, om door den selven in alle deughden ghevoordert, in alle twijffelinghen onderricht, in alle

kranckheden gheholpen te worden, om inde strybaene, die sy vromelijck onderneemt, vande reden niet af te wijcken.

Den derden trap is *den dagh van sterckte*. Hier soeckt de ziele met alle ghewelt alle banden te breken, die haer aen de wereltd, aen de sonde, aen haer selven, of aen andere menschen vast houden: voornemende eene onverfoenelijcke oorloghe aen te gaen teghen al wat strijdt teghen Godt: ende alles kloeckelijck aen te vatten dat tot vervoorderinghe van Godts glorie, ende der ziele saligheyt dienstigh is. Sy stelt vastelijck, door een oprechte meyninghe, Godt alleen in alle wercken te soecken, ende hier inghestaedighlijck te volherden: alle onghemacken ende beletselen kloeckelijck af te snijden, alle vreesse te verstootten, alle beletselen t'overwinnen, sonder eenigh betrouwen op haer selve, maer met groot betrouwen op Godt.

Den vierden trap is *den dagh van maetigheyt*: door de welcke de ziele sich ontreckt aen alle sinnelijckheden ende ongereghelde driften, over al toomende haere lusten, over al haer selven verloochenende, vluchtende alle ydelheyt, alle nieuwsgierigheyt, alle verwaentheyt, ende alle verstervinghe ondernemende, volghens de bestieringhe van haeren Oversten.

Den vijfden trap is *den dagh van verduldigheyt*: door de welcke de ziele sich diep indruckende het voorbeeldt vanden lijdenden Salighmaecker, dorstigh wort om te lijden met haeren Beminden; teghenspoet, vervolginghen, sieckten des lichaems, verlatentheden des gheests, alle pynelijckheyt uyt Godts liefde t'onderstaen. Want de schickinghe Godts verscheyde quellin-
ghen

ghen ende pynelijckheden, soo uytwendighe als inwendighe, toe-sendt of toe-laet, aen zielen die hy tot sijn sonderlinghe liefde verkieft.

Den sefden trap, is *den dagh van ootmoedigheyt*. Hier wort de ziele gewapent teghen d'ydellike glorie, daerwelcke soude konnen spruyten uyt de voorgaende werken van deughden, uyt haer verstervinghen, uyt haer gewilligh lijden, uyt haeren yver tot Godts eere ende glorie, uyt de gratien die sy vanden hemel ontfangen heeft, of ontfanght. Sy kent haere ellendigheyt, sy vernedert sich voor de menschen, sy vernedert sich voor Godt: ende dat dies te meer, hoe sy grootere weldaeden van den hemel gheniet. Sy en siet in haer selven niet anders, als onweerdigheyt, als boosheyt, als sonde: sy graeft geduerigh in haeren Niet, alrijt dieper en dieper: sy stiert alle haere gaven, ende alle goet dat sy besit, tot den echten oorspronck van alles, te weten, Godt: sy is bereet alle natuerelijcke goederen te verliesen, als 't Godt soude believen, uyt-genomen sijn liefde: sy tracht haer selven aen alle menschelijcke kennisse t'ontrecken: haer herte en is aen gheen schepfel ghehecht: haeren eenighen wensch is versmaedheyt, lyden, en pijnen.

Naer dese ses trappen volghet *den dagh van devotie*, den dagh van stilte ende ruste in Godt, (gelijck Godt den seivensten dagh der Scheppinghe van sijn werck gerust heeft,) den dagh van hemelschen troost, den dagh van beschouwinghe, ende van voordere jonsten, die de Goddelijcke goetheyt, naer foodaenighe bereydselen aen de ziele mildelijck schenckt. Hoe de ziele inde voorgaende trappen meer geoeffent is, hoe sy bequaemer wordt om haeren Schepper met soetere

vereeninghē ende meerdere gerustigheyt t'ontfangen,
ende den vermaeckelijcken balssem sijnder goetheyt
ende genaede te smaecten.

Door dese trappen heeft *Agnes* op-ghegaen, dese
trappen heeft sy heelē jaeren gewandelt ende herwan-
delt, gelijk den loop haers levens, ende haere deugh-
den uyt-wijzen. Door den selven wegh moeten wy
volghen, die naer haer exempel trachten Godts ghe-
meynsaemheyt te bekomen, in sijn liefde vierigh te
zijn, ende onse zielen rijk te maecten met dese he-
melsche schatten: t welck ick aen alle zielen wen-
sche.

Tot meerdere eere Godts

